

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Geloof in Europees burgerschap

Oonk, J

Citation

Oonk, J. (1993). Geloof in Europees burgerschap. *Bestuurskundige Berichten*, 8(1), 9-10. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233633>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233633>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

vrouwen gebruiken om een andere cultuur en politiek te realiseren, die het intuïtieve en het spirituele integreren om een ecologische samenleving te bereiken."

Integratie van eigenschappen

Dat vrouwen dicht bij de natuur staan, alleen al omdat ze kinderen kunnen baren, is af te wijzen. De vrouw geeft zich dan over aan biologisch determinisme. Bovendien wekt het ecofeminisme de indruk het milieu als instrument te gebruiken om het emancipatievraagstuk in de schijnwerpers te zetten. In bestuurskundige termen heet dit een „policy window”-strategie. Een „policy window” is een mogelijkheid om bepaalde problemen op de voorgrond te plaatsen door deze te koppelen aan een ander probleem (J.W. Kingdom, 1984).

Er moet niet zozeer gedacht worden in termen van hiërarchieën, maar meer in termen van netwerken, waarin alle elementen belangrijk en noodzakelijk zijn. Deze benadering laat geen ruimte voor de heersende rol van vrouwen of mannen, noch voor technologieën die de natuur onderwerpen en vernielen. De mannelijke en vrouwelijke eigenschappen dienen geïntegreerd te worden. De verschillen in de omgang met de natuur tussen mannen en vrouwen worden niet uit de biologie, maar uit de opvoeding verklaard en zijn dus cultureel bepaald. De filosofische stroming die dit als uitgangspunt neemt, heet het kritisch-rationeel ecofeminisme.

De vrouw en het milieu

Het is dus beter dat mannen en vrouwen samenwerken met betrekking tot het milieu dan dat de vrouwen solo gaan. Echter valt niet te ontken-

nen dat vrouwen in het huidige milieubeleid een ondergeschikte rol spelen. Wanneer we nu de situatie in de meeste ontwikkelingslanden bekijken, zal duidelijk worden dat je niet om de positie van vrouwen heen kunt met betrekking tot mondiale milieuvraagstukken.

In ontwikkelingslanden gaan de mannen in grote getale en voor lange perioden naar de stad om daar werk te zoeken. Dit heeft als gevolg dat de vrouwen achterblijven om voor de kinderen te zorgen en het land te bewerken. In de Derde Wereld houden vrouwen zich dagelijks bezig met vier voor het milieu elementaire zaken: het land, water, energie en de bossen. Concreet betekent dit dat zij voor het voedsel en de dieren zorgen, de gewassen verbouwen, brandhout verzamelen om op te koken en water uit de soms ver weg gelegen waterputten en bronnen halen.

De vrouw en haar kennis

Vrouwen hebben door hun werkzaamheden op het land specifieke kennis over het hen omringende milieu. Kennis die door de internationale instellingen maar al te vaak over het hoofd gezien en ondergeëvalueerd wordt.

Zo werden in een West-Afrikaans land nieuwe rijstsoorten met een hogere opbrengst geïntroduceerd. Deze moesten gekocht worden, samen met kunstmest en pesticiden, wat een hoge investering vereist. De arme vrouwen in dat land hadden geen geld voor deze investering en konden deze methode dus niet volgen. Uiteindelijk gingen ze over op een eeuwenoude traditionele methode, namelijk rijstzaden in het wild verzamelen. Deze mix van inheemse rijstsoorten bleek veel beter bestand tegen extreme droogte dan de nieuwe rijstsoorten. Traditionele kennis van vrouwen bleek zeer waardevol en dreigde verdrongen te worden door moderne technieken, bedacht door knappe koppen achter een bureau, die geen flauw benul hadden hoe de situatie op micro-niveau er voor stond.

Naar een ander beleid

Het is aan te raden een ander beleid te

We kunnen niet om de positie van vrouwen heen

ontwikkelen, waarbij er naar wordt gestreefd een goede balans te vinden tussen activiteiten op macro-, meso- en micro-niveau. Beleid gevormd op macro- of meso-niveau hebben alleen nut als zij op micro-niveau geïmplementeerd kan worden. Het milieu- en ontwikkelingsbeleid op de drie niveaus moet geïntegreerd worden. Zo zal de kwaliteit van het te vormen beleid sterk verbeterd worden.

Een voorbeeld hiervan komt uit Haïti waar een mannelijke voorlichter met een aantal vrouwen ging praten. Deze vrouwen besteedden veel aandacht en zorg aan hun groentetuinen. De voorlichter zag dat en raakte geïnteresseerd. Hij wisselde zijn kennis over bodembescherming en landbouwtechnieken uit met de kennis van vrouwen over hun landbouw en over milieu. Deze uitwisseling leidde ertoe dat twee „kennissystemen” werden samengevoegd. De vrouwen waren enthousiast en hielpen elkaar om de verbeteringen op hun eigen land aan te brengen. Dijkjes en heggen werden aangelegd tegen erosie, bomen langs de rand van de velden geplant. Op deze manier werd kennis op macro-niveau met kennis op micro-niveau gecombineerd met een goed resultaat als gevolg.

Op dit moment komt de integratie van kennis van de verschillende niveaus niet echt van de grond. Er wordt teveel nadruk gelegd op de top-down benadering en te weinig op de bottom-up benadering. Wil men echter tot een kwalitatief beter milieubeleid komen dan moet er gepleit worden voor een grotere rol voor vrouwen in het milieubeleid in ontwikkelingslanden, omdat zij daar op het micro-niveau over een grotere specifieke kennis beschikken. Δ

Een aantal jaren geleden merkte de gewone burger vrij weinig van de Europese integratie. Dit gaat echter meer en meer veranderen en het verdrag van Maastricht zal hierop een grote invloed uitoefenen. Het onderstaande stuk gaat in op het begrip Europees burgerschap wat voor het eerst in het verdrag van Maastricht is vastgelegd.

Geloof in Europees burgerschap

Jeanet Oonk

Sinds de ondertekening van het verdrag van Maastricht is er al veel over geschreven. Toch blijken relatief weinig burgers van de verschillende lidstaten op de hoogte te zijn over wat het verdrag eigenlijk inhoudt. In Nederland zegt 30% goed op de hoogte te zijn en 67% matig. Dit is nog veel vergeleken met de Spanjaarden waar 8% op de hoogte is. Toch is ongeveer 80% van de Nederlanders wel voor Europese integratie.

In het verdrag van Maastricht zijn de lidstaten overeengekomen dat er een Europese Unie opgericht wordt. Deze Europese Unie moet vooral veel voordelen opleveren voor de burgers. Het begrip Europees burgerschap is in het verdrag voor het eerst vastgelegd. Het betreft een aantal fundamentele rechten van burgers van de lidstaten, waarbij het voornamelijk gaat om staatsburgerschapsrechten.

Echt goed uitgewerkt zijn deze burgerschapsrechten nog lang niet. Er is bijvoorbeeld geen lijst met burgerrechten. De criteria voor wie in aanmerking komt voor het Europees burgerschap zijn nog niet uitgewerkt. Daarnaast wordt in het geheel niet over de positie van de niet-onderdanen van de verschillende lidstaten gesproken. Een aantal van de rechten voor de burger zullen hieronder de revue passeren.

Vrij verkeer

De mogelijkheid om vrij door elke lidstaat te reizen, in elk lidstaat te verblijven en te werken onder dezelfde voorwaarden als de burger van het gastland. Er zijn echter nog tal van nationale beperkingen en er is dan ook nog aanvullende wetgeving nodig. Voor werknemers in loondienst zijn de beperkingen al opgeheven en sinds juli 1992 mogen ook de studenten, gepensioneerden en andere economische niet-actieven zich, onder bepaalde voorwaarden, overal vestigen.

Kiesrecht

Indien men woonachtig is in een andere lidstaat verkrijgt men daar zowel actief als passief kiesrecht. Dit is van toepassing op zowel de gemeenteraadsverkiezingen als op verkiezingen van het Europese Parlement. Eind 1994 moeten gedetailleerde regelingen klaar zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen en eind 1993 voor het Europese Parlement. In 1994 zullen er weer verkiezingen voor het Europese Parlement plaatsvinden en dan moet de nieuwe regeling al ingevoerd zijn. In Nederland is het nu al zo dat onder bepaalde voorwaarden niet-onderdanen mogen meestemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen, maar deze regeling gaat veel verder. De nieuwe regeling zal voor de meeste lidstaten en ook voor Nederland een aanpassing betekenen van de grondwet.

De regeling van het kiesrecht erkent de vrijheid van verblijf van de burgers in Europa en het recht van de burgers om op het voor hen relevante niveau politieke activiteiten te kunnen ontplooiën. Voor het eerst wordt expliciet verondersteld dat de eenwording ook de burgers aangaat en niet alleen politici en ambtenaren.

Consulaire bescherming

Het recht op consulaire bescherming in het buitenland (verblijf in een derde land) van de diplomatieke instanties van andere lidstaten, indien het thuisland van de burger daar niet is vertegenwoordigd. Eind 1993 moeten hierover nadere regelingen zijn aangenomen.

Verzoekschrift

Institutioneel is vastgelegd dat een burger verzoekschriften kan indienen bij het Europees Parlement. Tot voor kort gebeurde dit al in de praktijk, maar het is goed dat dit nu officieel mogelijk is. Als het zaken betreffen, die tot het werkkterrein van de gemeenschap behoren en het de indiener rechtstreeks aangaat, geeft dit de burger meer mogelijkheden om gehoor te krijgen.

Ombudsman

Er zal een Europese Ombudsman benoemd worden. Deze zal voor vijf jaar aangesteld worden en nadien eventueel herbenoembaar zijn. De burger kan zich door het schrijven van een bezwaarschrift tot hem wenden.

De mannelijke en vrouwelijke eigenschappen dienen geïntegreerd te worden

Een Ombudsman zal volkomen onafhankelijk functioneren en van niemand instructies aanvaarden. Alleen het Hof van Justitie zou hem, indien nodig van zijn ambt kunnen ontheffen. Buiten de bevoegdheden van de Ombudsman zullen de gerechtelijke aangelegenheden van het Hof van Justitie en het Gerecht in eerste aanleg vallen.

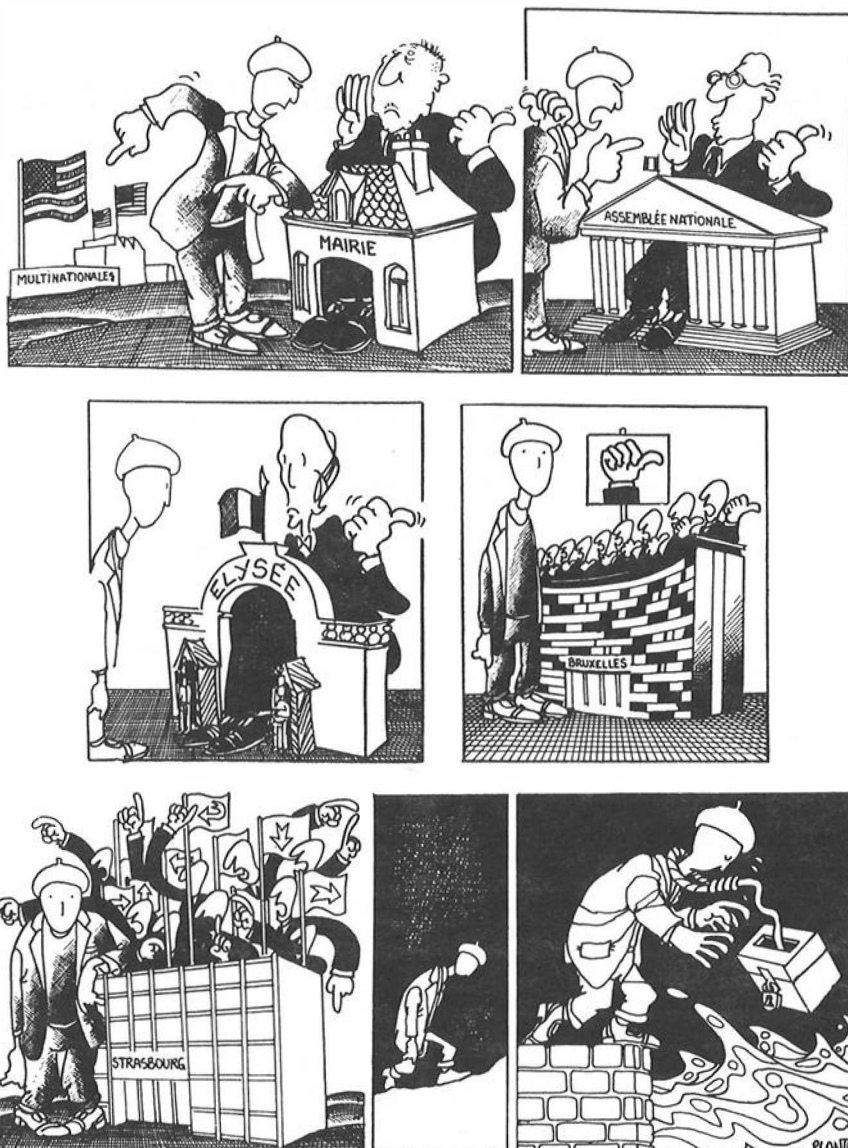
Na de instelling van de Ombudsman zal het mogelijk zijn een klacht in te dienen zodra het gaat om eventueel wanbeheer van instellingen van de Europese Gemeenschap. Zijn taak zal zijn klachten van natuurlijke of rechtspersonen of burgers van de Europese Unie over vermeende gevallen van wanbeheer serieus te onderzoeken.

Naast de mogelijkheid om te reageren op bezwaarschriften van burgers, mag de Ombudsman ook op eigen initiatief handelen of op basis van door het Europese Parlement voorgelegde klachten. Wordt wanbeheer vastgesteld bij de betreffende instelling dan dient deze instelling binnen drie maanden op de klacht te antwoorden. Daarna wordt er verslag uitgebracht aan het Europese Parlement en deze zal verder bezien wat te doen.

De politieke controle van het Europese Parlement kan hierdoor worden versterkt. De Ombudsman zelf kan verder niets ondernemen. Gezien de vele verbanden tussen de Europese instellingen en nationale instellingen is het de vraag of de burger kan bepalen wanneer het om vermeend wanbeheer van een Europese instelling gaat? De vraag is dan ook hoe dit in de praktijk gaat werken?

Bovenstaande ideeën zoals vastgelegd in het verdrag van Maastricht geven aan dat de politici geloven in Europese integratie. Ook voor de burger. Of deze er zelf in geloven? Δ

De eenvoudige kiezer van gemeente tot Straatsburg. Illustratie: Plantu uit La Démocratie? Parlons-en!

boox for brains

BOOX

Voor studie, beroep en ontwikkeling
Specialist in buitenlandse boeken
Eigen import